

Lügatte, "bir işe yönelmek, bir şeyi kastetmek" anlamına gelen teyemmümün dinî terminolojideki manası; su bulunmadığı veya suyu kullanmaya güç yetmediği zaman, toprak cinsinden temiz bir şeyle abdestsizliği gidermek için yapılan bir işlemdir.

Şöyle yapılır: Abdestsiz olan yahut gusletmesi gereken bir kimse, iki elini toprak cinsinden temiz bir şeye bir kez vurup bununla yüzünü mesheder. Sonra yine iki elini ikinci kez vurup bununla da dirseklerine kadar iki kolunu mesheder. Bu işlem, abdestsizliği gidermek yahut namaz kılmak veya abdestsiz yapılamayan bir ibadeti yerine getirmek niyeti ile yapılır Teyemmümün farzları niyet ve iki mesihden ibarettir.

Teyemmüm, bu ümmetin özelliklerindendir, ahir zaman ümmeti için bir kolaylıktır. Yüce Mabuduna ibadet edecek olan bir Müslüman'ın en zor şartlarda bile ibadet etmesini sağlar. Bu konuda Müslüman'ın duyduğu ruhsal bir ihtiyacı giderir, insanı yaratılışının aslı olan toprağa döndürerek onda tevazu ve yaratıcıya saygı duygularını canlandırır.

Teyemmüm Hicretin beşinci yılında meşru olmuştur. Medine'ye hicretlerinin beşinci senesi Şaban ayının ilk günlerinde Peygamberimiz Huzaa kabilesinin bir oymağı olan "Beni Mustalık"savaşında bin kişilik bir ordu ile susuz bir yerde gecelemişlerdi. Sabah namazını kılmak için abdest alacak su bulamadılar. Sabahın erken bir vaktinde şu mealdeki ayet-i kerime nazil oldu: "Eğer hasta veya yolcu iseniz veya tuvaletten gelmişseniz, yahut kadınlarla münasebette bulunmuş olup da su bulamazsanız temiz bir toprakla teyemmüm edin, (mânen arınma niyeti ile) onunla yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin. Allah size güçlük çıkarmak istemez, fakat şükredesiniz diye sizi temizleyip arındırmak ve size olan nimetlerini tamama erdirmek ister."(Maide: 5/6) Bunun üzerin sahabe efendilerimiz sevindiler ve teyemmüm ederek sabah namazını kıldılar. Böylelikle teyemmüm dinimizin temizlikle ilgili bir ruhsatı olmuştur.

Teyemmümün Şartları

- 1- Abdest veya gusle yetecek miktarda suyun bulunmaması.
- 2- Suyu kullanmayı engelleyen fiilî bir durumun veya suyu kullanmamak için dinen geçerli bir mazeretin/engelin bulunması ki buna suyun hükmen olmaması denir.

Bu vaziyette olan kişinin teyemmüm yapabilmesi için, önce durumuna göre, civarda su araştırması yapması gereklidir. Şöyle ki: Susuz kalan kimse, şehir veya şehir gibi bir yerde ise, teyemmümden önce mutlaka su aramalıdır. Çünkü, böyle bir yerde araştırılırsa su bulunması kuvvetle muhtemeldir. Yolculuk esnasında ise, suyun bir millik (1609 m.)bir mesafe içinde olması mümkün ve suyu aramaya gittiği takdirde de mal ve can emniyeti mevcut ise, suyu araması gerekir. Daha uzaktaki suyu aramak mecburiyeti yoktur. Bu durumda su, yok sayılır.

Su bulunur da, onunla yıkandığı takdirde hastalanmaktan, hastalığının artmasından veya uzamasından tecrübesi neticesi olarak korkarsa veya yetkili Müslüman bir doktor su kullanmasını zararlı sayarsa, yine teyemmüm edilir; çünkü hükmen su yok demektir. Malikîlere göre, mesleğinde uzman Müslüman bir doktor bulunmazsa, teyemmüm konusunda Müslüman olmayan fakat sahasında uzman olan bir doktorun sözü yeterlidir.

Şu durumlarda da hükmen su bulunmamış sayılır:

Yakında bulunan bir suyun kullanılması halinde cana, mala, şeref ve emanete ait bir tehlikenin, bulunması. Bulunan suyun abdest veya gusle yetmemesi. Bulunan su, abdest veya gusle harcadığı takdirde, kendisinin veya arkadaşının veya beraberindeki hayvanın susuzluktan helak olacağını kuvvetli bir ihtimal ile bilmesi. Su bulunduğu halde onu elde edebilecek aletlerin olmaması mesela kuyudan su çekebilmek için ip ve kova gibi aletlerin bulunmaması. Bulunan su ancak pisliği gidermeye kafi gelip de bundan fazla su bulunmaması. Mevcut olan su ile abdest alındığı veya gusledildiği takdirde, bayram ve cenaze namazlarının tamamen kaçırılacağından korkulması. Ancak bahsi geçen bu namazların bir kısmına yetişilebileceği tahmin ediliyor veya cenazenin velisi olup da, kendisini bekleyeceklerini biliyorsa bu durumda teyemmüm etmek caiz değildir.

Ancak Cuma ve diğer vakit namazları gibi kazası mümkün olan (bedeli bulunan)namazları kaçırma korkusu ile teyemmüm etmek caiz değildir. Çünkü bunlara yetişilemezse, mesela cuma namazı yerine öğle namazı kılınır, vakit namazlarına yetişilemezse, bunlar kaza edilir.

(devamı haftaya)